

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utužio u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petiti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rokupisi ne se vraćaju.

Načela stranke prava.

Gosp. V. M. piše u "Velevitu" o pravaškoj skupštini i pozdravlja ju ujedinjenu, odbijajući prigovore, koji su se od "hrvatske stranke" pojavili, što sva druga pitanja nisu bila na našoj skupštini razpravljana. Nego g. V. M. pozdravlja jedinstvo stranke prava u Dalmaciji tvrdi, da je stranka prava poprimljenim načelima ostala osamljena od svih drugih stranaka i da je ona ta načela poprimila samo da učvrsti svoje jedinstvo i da prikupi što više pristasa za buduće izbore. Za to da se nieću zajednički posli i ignorise pragmatičku sankciju.

Što ovdje tvrdi g. V. M. ne stoji. Načela stranke prava u Dalmaciji sadržavaju ono, što stranka prava hoće i ima da postigne za hrvatski narod i za našu domovinu. Izličuč što hrvatski narod mora da dobije niti se što nieće niti se što ignorise. Jer kako bi se moglo ne priznavati pragmatičku sankciju, dualizam ili posle zajedničke, kad sve to postoji? Ali i ako se priznavaju te obstojnosti i činjenice kao obstojeće, stranka prava drži, da te činjenice ne odgovaraju koristi naroda i da ih treba zamieniti, da narod hrvatski ima pravo na svoj život, na svoju zemljištnu cjelokupnost, na jedinstvo, na svoju državu, na svoga kralja, s kojim ima da svoje poslove riešava. U jednu rief stranka prava gleda što je potrebno hrvatskom narodu i to hoće da izvostji.

Priznavanje ili nepriznavanje obstojećega nije stvar programa, jer je u programu sadržano samo ono, što treba da bude po prirodnom i državnom pravu.

Po prirodnom pravu naš narod kao i svaki drugi ima pravo na svoj život; po državnom pak naš narod može zahtijevati, da se njegova državna samosvojnost uzpostavi, jer je on tu samosvojnost imao i uživao kad je u svim granam državnog života po svojem saboru sporazumno s krunom odlučivao. A da je naš narod tu svoju samosvojnost imao i za vladara današnje dinastije, ne će valjda ni g. V. M. niekati.

Odlučivati u stvarima mira, porea, vojništva, državljanstva, saveza, bana, držav. dugova, zakonodarstva, pa napokon i o izboru kralja i kraljevna nasljednika ne može nego samosvojna država, kao što je bila naša domovina.

Dakle kad stranka prava hoće da se ta samosvojnost povrati našoj domovini, traži ona da joj se daje, što joj se otelo. S tim ne nieće ona obstojeće, nego hoće da se obstojeće popravi, promieni na korist našeg naroda i domovine.

Gosp. V. M. misli, da se tako skače u u strmoglavost, da se traži što je nemoguće, jer da je tu pragmatička sankcija i zajednički poslov, koji iz nje proizitu, a onda da je tu i idealni program od 1894., koji te poslove i dualizam u monarhiji priznaje i involvira.

Mislimo da ovdje g. V. M. skače sam u strmoglavost, jer pragmatička sankcija ne govori o zajedničkim poslovima, ona ustanovljuje samo da kraljevina Hrvatska prenaša kraljevsko pravo i na ženski spol i onoj lozi, koja će držati ne samo Austriju, nego i pokrajine Štajersku, Korišku i Kranjsku.

Iz pragmatičke sankcije hrvatske, a niti ugarske ne može se izvsti drugog zajedništva osim kraljeve osobe. Po tom ne može ona involvirati ni današnji dualizam. Hrvatska pragmatička sankcija pače taj današnji dualizam potpuno ruši. Dualizam nije postao po kojem pravu, nego po sili okolnosti, koje se mogu promieniti. Isto tako i zajednički poslov, kakovi su danas, nisu nego plod obstojećeg dualizma, plod dakle državnog ustrojstva, koje se može zamieniti drugim, kad to okolnosti budu zahtjevale.

Nikad se stranka prava nije vezala na to, da uzdrži današnje državno ustrojstvo, nego i programom od g. 1894., kako je podpisan od A. Starčevića, ona hoće da se današnje ustrojstvo promieni, jer i onaj program priznaje samo hrvatsku pragmatičku sankciju, i da će kraljevina Hrvatska riešavati državne poslove ravnopravno kraljevini Ugarskoj i ostalim zem-

ljam Njegova Veličanstva. Onaj program je medjutim falsificirano objelodanjen i javnosti poznat, pa za to se i svakako nateže.

Nego to nas ne smeta, jer smo osvjeđeni, da hrvatski narod može i mora postići što stranka prava traži. Ali da bi ona to mogla postići u dualizmu nesmisao je i promisliti, kad nas dualizam dieli u tolike uprave. Nego, kako smo naglasili, dualizam nije vječan, stvorio se silom okolnosti, on će se i silom okolnosti promieniti. A da će tako biti, već se vidi.

Današnja monarhija je postala od raznih kraljevstva. Ovim kraljevstvima se malo po malo odkidalo uvijek po štogod od njihove samosvojnosti. Stvarao se centralizam, absolutizam. Uvadjala se konstitucija. Proširivao se izborno pravo, dok se došlo na obće i jednako. Uvijek se popuštalo okolnostima, sili, koja se razvija u narodima.

Narodi traže svoja prava. Ne daju im se, nego kad se je na to prisiljeno. Ali Češka traži svoju državu, traži ju i Hrvatska bez obzira što obstoje zajednički poslov i dualizam. I drugi se narodi dižu i u Austriji i u Ugarskoj. Tim narodima se daje samo ono, što mogu dobiti, što mogu izvostiti. Nu uvijek dobivaju malo po malo što im je bilo otelo. Tko kaže, da oni ne će konačno dobiti sve ono, što im je oduzeto?

Uvelo se obće izborno pravo, jer se hoće da se narodima zadovolji ekonomični, ali kako zadovoljiti u isto vrijeme i s istim zakonima jug i sjever, gdje vladaju različiti i opriečni gospodarski interesi?

Borba za povratka izgubljenih prava svih država, koje su u današnjoj monarhiji obstojale, ne će jenjati ni u parlamentima obćeg prava glasa, pa za to može Hrvatska doći do svega i bez pomoći izvansjskih dogodjaja. Treba samo da se Hrvati na izvostjenje svojih prava priprave kako se dolikuje narodu, koji hoće da sebe jača bez obzira na drugoga.

Za to je stranka prava u Dalmaciji prihvatila i jedino moguća sredstva za ostvarenje jedinstva, nezavisnosti i slobode. Držeć se ona vjerno tih sredstava ona će dovesti do izražaja snagu svoju i svoga naroda. A kad ta snaga bude u našem narodu dosegla potrebni stepen, onda će popustiti i obručii, koji ga sapinju.

Kako će se tada Hrvatska sporazumiti sa drugim zemljama u monarhiji, to će zavistiti od prilika i radi toga ne treba gubiti rieči. U nijednom slučaju Hrvati treba da se razdvajaju radi posala, koji nisu njihovi.

Kako g. V. M. vidi, nije stranka prava prihvatila objelodanjena načela za to da prikupi što više pristasa za buduće izbore, nego za to, da se naš narod počme baviti svojim poslovima, bez obzira nu tudje zajedničke dualističke interese. Kad se to zbudje, stranka prava će uzprkos svega i po sebi imati većinu i moći će tada provodjati svoje ciljeve.

Hoće li joj u tom poslu pomagati i druge stranke, to će zavistiti od naroda, koji bi imao birati poslanike po obćem i jednakom pravu giasovanja, a ne po starovječnom dalmatinskom izbornom redu.

Do izbora po ovom redu stranka prava mnogo ne drži, pa za to se nije ni sjedinila radi predstojećih izbora, nego radi stvari ciljega naroda.

Iz stranke.

Šibenik, 30. svibnja.

Na 26. o. mj. uprava stranke prava imala je sjednicu, na kojoj se odlučilo, da se odmah pristupi organizaciji stranke. Ljudi, kojima je povjeren provedba organizacije, dati će se odmah na posao, pa s toga se preporučuje pristasa, da se upišu u mjestne klubove, jer jedino stranka organizirana može raditi kako valja za prava svoje domovine i za potrebe naroda.

Organizacija stranke provest će se prema pravilniku, prihvaćenom na obćoj skupštini u Splitu. Prema tomu što god se u stranci odlučii, mora se odlučiti po izaslanicima stranke i toga se imadu držati svi pristasa. Niko po sebi i o sebi ne može u ime stranke s kim

ugovarati, niti se na što obezovati. Te vlasti nema, nego više ciele stranke, koje je sastavljeno od izaslanika svih mjestnih klubova.

Ovo napominjemo, da ne bude iznenađenja, jer stranka ne može biti zavisna od volje pojedinaca, nego se sve stvari stranke odlučivaju zbornu u vieću stranke i odlukama večine vieća treba da se pojedinci pokoravaju. Na ovaj način će se stranka držati snažna u slozi i na okupu. Tko ovo ne shvaća, ne treba da bude u stranci.

Isto tako napominjemo za ravnanje, da odsle u naredn ne ćemo primati ništa u list, što nam se ne pošalje od pojedinih mjestnih organizacija ili od ljudi, od tih organizacija uoblaštenih.

Parlamentarne viesti.

Beč, 26. svibnja.

Proračunska razprava. Danas je započela u carevinskom vieću proračunska razprava, koja će trajati bar mjesec dana. Kako već znate, vodje sviju klubova složili su se, da se skratki razprava, tako da se ne bude govorilo u sve više od 200 sati u obćoj i posebnoj razpravi. To 200 sati pak podijeljeno je medju razine klubove po broju članova, te je klubu južnih Slavena dopalo taman 8 sati, što će ih članovi morati pak da podiele medju sobom. Takova je podielba bar u koliko se tiče kluba južnih Slavena prava bezsmislica, jer je u njemu zastupano u sve šest pokrajina, i to od najzapuštenijih u Austriji, gdje je pak većinom i narodni obstanak ugrožen. Ni 8 godina ne bi bilo dosta zastupstvu tih pokrajina, da iznesu sve tegobe, sve potrebe naroda. Dakle ipak sa 8 sati imali su se dotični zastupnici zadovoljiti, jer tako hoće sloboda u parlamentu izabranom na temelju obćeg i jednakog prava glasa!

Nego drugo je pitanje, hoće li sve baš tako gladko izpasti, kako želi vlada, obzirom na upadice, na incidente i na strasti, koje su se sada samo prividno stišale.

Rezolucija o šibenskoj srednjoj školi. U izvješću proračunskog odbora vrhu proračuna ministarstva nastave pri stavci srednjih škola stoji i predlog izvjestitelja, da parlament prihvati rezoluciju, glasanu na predlog zast. Vukovića u odboru, da se podigne srednja škola u Šibeniku.

Gospodska kuća i sniženje porea na šećer. Odbor gospodske kuće nije prihvatio zakonsku osnovu, već glasanu od parlamenta, da se perez na šećer snizi za 8 K po kvintalu, te je predložio, da se ista osnova povrati opet carevinskom vieću. Iz obćosnog izvješća razabire se, da se gospodska kuća boji da bi se prihvatom te osnove poremietli državne financije. Sniženjem porea na šećer država bi izgubila oko 28 milijuna godišnjeg prihoda, i taj bi manjak morala pokriti sa novim nametima. Uredjenjem raznih beriva, oficirskih plaća, obskrbe vojnika, povišenjem njihovog broja itd. država prima na se nove terete, za koje će se jadni poreznici morati da staraju; a kad se tomu nadoda još i gubitak godišnjih 28 milijuna — neizbježivi su novi težki nameti, na koje već reflektira ministar financija.

Sniženje porea na slador zanima, kako je lasno opaziti, više proizvajdaće nego li konsumente, koji za stalno ne će dobiti slador za 4 novčica po kilo jeftinije, nego najviše za 2 novčica, a ostalo bi išlo na korist proizvajdača. Za naše prilike, i pošto najširi slojevi pučanstva konsumiraj sasvim malo cukra, bolje bi i bilo, da perez na cukar ostane kakav je, a da se samo ne udari koji drugi namet, na pr. povišenje porea na rakiju, jer bi kod nas taj novi namet teretio uprav težaka, koji skoro nikakve koristi ne bi imao od sniženja porea na cukar.

Trgovački ugovor sa Srbijom. Industrijalni i trgovački krugovi urgiraju, kako bi što prvo stupio u krepost trgovački ugovor sa Srbijom, i to baš 1. srpnja, ako ga srbiska skupština odobri do toga dana. Nu carevinsko

više ne će moći da ga tako brzo redovitim putem ratificira, jer mu ne dostaje vremena, a osim toga agrarni su krugovi odlučno protivni tom ugovoru. Za to izgleda da će ugovor stupiti u krepost na temelju već glasanog takozvanog ovlastbenog zakona, po komu vlada može prihvatiti pravaovaljano ugovor, ali samo za tekuću godinu.

Zloporabe u povjerenom obćinskom djelokrugu.

Sinj, 28. svibnja.

O poljskom imanju i poljskim prestupcima, postupak t. j. izraživati o njih i kazniti ih, spada na obćinskoga načelnika one obćine, u kojoj okolišu prestupio se zakon. Ovo pravo kazni vrši obćinski načelnik po propisima obćinskoga reda skupa su dva prisjednika u djelokrugu povjerenje nadležnosti (zak. 13. veljače 1882.) Odnosne osude nisu pravaovaljane, ako se strankam ne uruče, pošto je svakomu, koji biva osuđen, prost utok kroz osam dana, brojeći od dneva objave odnosno dostave pobijane osude (§. 48. reč. zak.). Uzprkos tomu, više puta utjeravaju se globe i naknade za poljske prestupke i to prisilno sa rubaćinom po obćinskim redarima uz pripomoć c. k. oružnika na zamolu obćine, i takovih je na stotine, i ako im osude nisu bile uručene, i ako na svoje vrijeme oni, kojima uručene uložili utoke, koji se nisu ni prosledili nadležnoj vlasti za presudu sa zakonom predviđenu! Za osvjeđočiti se ob ovom, bilo bi potrebno pregledati odnosne zapisnike obćinskoga upraviteljstva, a da se vidi što je od utoka prikazanih preko obćine na poglavarstvo, kroz prvo polugodište godine 1899., jer se dobro spominjemo da ih je bilo množija u to doba godine prikazano, a stranke nisu dobile riešenja naime presude! U mjesecu ožujku god. 1899. seljani Glavića prikazali su utok na obćinu preko poglavarstva za namjestništvo, koji po svoj prilici nije se prosledio, pošto bez da se je ob istom prosudio, Glavićani su morali izplatiti preko 200 for. i to prisilno putem rubaćine, sa pripomoć c. k. oružnika, a za naknadu odštete za izgorjele sieno na livadi u sinjskom polju, ležećoj u odlomku Glavića! Babić Nikola iz Karakašice, nekako s početkom godine 1902. primio je od obćine platežni nalog, s kojim ga se je pozivalo na izplatu dogujuće svote za globe i naknade poljskih prestupaka. Pošto rečeni pozvanik nije primio osudu, proti platežnom nalogu prikazao je utok preko obćine za poglavarstvo, a obćina mu ga povratila s primjetbom, da je tobože utok ne pristupljiv kao vandoban: da je to imao prijaviti kroz 24 sata, a utok uložiti kroz 48 sati!

Da je to protuzakonito postupanje, to se može uvjeriti svaki, komu je malo poznat odnosni zakon. Kad se radi u obće o poljskom prestupku glede koga prikazuje se zanimano nadležno obćinsko upraviteljstvo, onda kazneni postupak u prvij molbi spada na političku vlast (§. 35. reč. zak.). Uzprkos tomu naša glasuovita gospoda na upravi obćine odsudjuju i za prestupke po obćinskim livadom obćinske muše u sinjskom polju, kao što i po livadom i oranicam načelnika i prisjednika! Sa zakonom je predviđeno, da obćina ne može na pedepu odsuditi juridičnu, nego samo ličnu osobu, dočim naša velemožna gospoda odsudjuju i u ogulhi za tolike poljske prestupke! I tako i prv ovom važnom poslu povjerenoga djelokruga vlada sila i svojevojlja na štetu biednoga naroda! Globe i naknade utjeravaju se prisilno, i ako stranke nisu saslušane niti im osude uručene! Spominjemo se, kako Grgo Bilandžić, glavlar iz Maljkova god. 1896. bio je osuđen za poljski prestupak, na svoje vrijeme uložio je utok, koga su na obćini zabašurili, te ne prosledili na poglavarstvo, a Bilandžić bio ruban; odnio mu rubač obćinski redar kabanicu i biljac s postelje, i to u sred crne zime na 11. siječnja g. 1897!

Bilandžić došao je u Sinj pritužiti se na poglavarstvo. Poglavar glavom došao s njime na obćinu i naredio, da mu se odmah povrati

odneseni ognjaci i pokrivači! Za tri susjedne godine rubali su rečenoga Bilandžića! Svaki put morao je dolaziti u Sinj praviti utok, naime dangubiti i trošiti. Pošto je Grgo Bilandžić umro godine 1900., došli ga rubati za rečeni tobožnji dug, za koji je uložio četiri utoka, sva četiri bez uspjeha i bud koje presude. Sin pok. Grge naznađujući o čemu se radi, za ukloniti svaku rdjavu posljednju i za ne upasti u napast morao je platiti što po zakonu nije dužan, dapače običina je morala da mu naknadi uzaludne dangube i troškove, pa i da se profi njoj postupa!

Prošle godine 1907. bilo je utoka — na stotine proti prisilnoj nezakonitoj rubaćini za poljske globe i naknade. Bilo ih je mnogo sa strane seljana Glavića, Brnaza, Karakašice i Lučana, koji se još nisu presudili i ako podneseni i neposredno na namještništvo i zemaljski odbor! Ob ovakovim uredovnim zlopocram tko bi sva nanizao i kad dovršio? Pri ovako abnormalnom stanju dužnost nam se nameće staviti upit: Što je od utoka podnesenih na političku vlast na 12. i 22. prosinca neposredno tekom pošte preporučeno?!

I ako u kratkim potezima, kazali smo, kako u sve i posve kod nas vladalo abnormalno stanje u obćini, pa i nadzorom nad obćinom, kako bija podpun kao s! Zakon i pravica zahtijevaju, da se pitanje uredi, da biednom narodu svane jednom zora bolje budućnosti!

Do koga je, naka mu je do znanja i ova: „Vae etiam laudabili vitae hominum, si remota miseria discutiatur cam!“.

Obćinari.

Naši dopisi.

Iz imotske krajine.

(Putevi). Putevima, tim najglavnijim sredstvom napredka, sasna oskudievamo. Dok nekoja sela imaju bar nešto prilična puta, sela Svib, Aržano i Dobranje nemaju van oputina. — Obćina je skroz a skroz zapustila ova sela, a to se vidi i po tome što nije htjela lanjske godine dati napraviti put Aržano-Studenca i ako joj bila za to opredjeljena od vlade pripomoć od 8000 K. Evo bosanska vlada brzo će dovršiti put do granice, i to, kako kažu, dosta liep, dok naša obćina spava. Što da rećemo o putu Miš-Madunić-Aržano? Obće je poznato da je ovaj put od velike važnosti, jer ovim najviše prolaze za razne pazare iz Bosne u Primorje i obratno, pa ipak je zapušten da ne može biti gore. A hoće li se ove godine nešto raditi na ovim putevima. Vidjet ćemo.

(Pitka voda). Čitali smo program javnih radnja za g. 1908. te za Imotski kotar kako smo opazili nisu se puno trudili. Van za Lovreć i Cistu pitke vode nema drugdje, kao da ostali odlomci ove obćine imaju sve potrebno. Eh da je tako! Van Studenaca svako se oskudievao pitkom vodom, a Aržano pak nije kaljužnicu. Iz iste love (jer bunara nema) piju ljudi i marva. Začudno je, kako se ne pojavljuje kuga ili koja druga slična bolest.

Do koga je nek providi! —

(O baraki za blago u Imotskome). Sasna je sretna pomisao bila onih, koji su preporučili obćini da učini jednu daćaru za blago, koje se goni na pazar u Imotskome. Ali bismo još preporučili, da bi se učinila i za konje, jer žalostno je kad dodješ u Imotski, ne moćeš naći komad zaklonašta za konja, već red ti je ići od Iruda do Pilata. Dobro bi bilo da se ovo uvaži i u djelo povede.

MAKSIM GORKI:

Siromahova ljubav.

Preveo S. Z.

Drugi put, iza kako bi ga pitata o snazi njegove ljubavi, Lidija bi mu dala da očisti par cipela, ili bi ga poslala s pisancem u koje prijateljice. Svagda je uvlačila mladićevu ljubav u svakoj traženjoj stvari i uvijek bi mu se obraćala u ime svoje ljubavi.

U večer, kod posjeta, zvala bi Platona, činila ga čitati stihove, a Platon bi slušao oborene glave, a da nikog ne bi ni pogledao u lice. Hvalila ga kroz smieh. On je kinao glavom, besćutan kao stiena.

U njegovoj prisutnosti Lidija bi govorila prijateljicama:

— Nije loše, je li? Tiska se i gorih stihova. Nesretni su, ali su za to mnogo iskreni... Ja znam, da je pjesnik zaljubljen... beznažno! Za njega je staza sreće zakrčena staležkim predrasudama i s ledana srca ljubljenog bića...

Bio je neki nezaborit i neopravdan postupak, jedna vrst osvetre radi povrijeđenog samoljublja. U ostalom, ni drugi nisu se prama njemu bolje ponašali. Sam stari profesor, čovjek dobronam i učenjak strastveni, izraživao je zarezanja, rado se zabavljao na Platonov račun.

— Ej, pjesniče! — govorio mu, — molim vas pokorno, ne bacajte odvise gnjona na sparge... Više od jednog puta sam vas molio, ali vi mi-

(O trobojnicu po selima). Krasno je putovati nedjeljom ili blagdanom po zadarskom i šibenskom kotaru. Tuda vidiš svako i najmanje selo gdje ponosito vije svetu hrvatsku trobojku. I selo Aržano pilo je, za mu obćina postavi trobojni stup, te da i ono nedjeljama i blagdanima vije trobojnicu, te da svakom kaže: Hrvati smo! — Dobro bi bilo da to obćina uvede i po ostalima selima, što se nadamo da hoće.

(Kričme). U više se dopisa iz Zagore čulo opravdanih tužaba naroda, gdje danomice propada usled velikog broja krčama. U Imotskom kotaru samom uz veliki broj ovlaštenih krčama ima dosta neovlaštenih i rek bi da broj posljednjih nadmašuje prve. Tko je tomu kriv? Moguće da su ovo plodovi poznate okružnice potkrcama. A rek bi da i sam narod malo mari za svoje dobro, jer hircimice leti kričmi, te to potroši ono što zadobije krvavim trudom po svietu u „galantariji“. Dok se u kričmi pije, troši i dangubi, ono malo zemlje leži neobrađeno.

Na primjer od Pusiće (u Bosni) preko Aržana do pola Tjarice gornje ima 7 krčama, a to u prostoru od kojih 3 do 4 km, a od ovih ima ih i neovlaštenih. Seoske oblasti u Aržanu bile se obratile na Poglavarstvo s molbom, da se umanju broj krčama, ali bezuspješno.

(Razno). Na 21. ov. mj. očutio se oko 3 sata izjutra mali potres. — Posle sv. Dujma, kad je pala i obilata krupa nije palo ni kap kiše. Kukuruz je za okopavanje, ali pošto je zemlja otvrdnula usled velike suše, ne može se. Potraje li ovako, naopako. — Svakoga je obeselila postignuta pravaška sloga. Samo bismo željeli, da se i amo provede organizacija.

Zagorski kroničar.

Opuzen.

Dan 24. t. m. ostat će zabilježen zlatnim slovima u ovomjestnoj povijesti?

Zorom jučer zadimila kuća Gučića, koji je naročito iz Stona došao. Svak mislio, da ju je vatra zahvatila; narod trčao sa sudovima punim vode, da vatra gasi. Kad tamo vjerni Petar mete kuću od 5 godina nepometenu. Gusta prašina se podigla kao dim; narod prvahio u kuću, počeo vodu po kući proljevati da vatra zagasi, kad iz jednog kuta se javlja Petar, pita šta je, a narod pita njega, gdje je vatra. „Kakva vatra, metem kuću, jer danas u voj ima bit demokratska skupština“. Onda se stopro saznalo što je, a nadošli narod nije znao: ili bi se smijao ili ljutio.

Dakle subotom večer obilazi Populo, čovjek kojemu je prirodjena istina!!! sa svojim šurjakom i prijateljem N. Vuletićem svu Gradinu: mole, kume, da sutra u 9 sati dodje svaka na demokratsku skupštinu. Nedjeljom zorom pak Danko Rado i Andrija Zrnčić vuku se po Trnovu od kuće do kuće. Većina misli da kupe lemozinu Sv. Barbuću, ali i oni pozivlju svakoga na skupštinu. Nezaboravni Sanchopancia Miško Oman, bivši načelnik „di felice memoria“, uzmahao se rukama, trči klobukom u ruci, viče: „Znaš što je“, — omahiva nogom ko mazga, vrti vratom na Fakanapinu tielu, savizlje po Opuzenu; na mostu čeka Silivance i Gradinjane, svakoga goni u Gučića kuću na skupštinu naprednjake; misli nevoljan da će se rehabilitirati kad izkoči iz hrvatske stranke u demokratsku i postati opet načelnik. Nitko ga ne sluša. Medjutu na sva ova moljakanja i zastrašivanja skupilo se jedno 35 osoba, trećina maloljetnih. Svak stoji na sjednici na nogama, jer nema gdje da sjedne. Klajo na-

tiče očale u zlatu okvirena, tako isto i Brbosalo svoje, Sanchopancia na vratima se dere: „Znaš što je“, ajdete unutra, Populo hoće nešto da predloži, Klajo mu kaže: ti ne razumiš kako valja govoriti, pusti mene. Medjutu ne razumi nitko ni jednog ni drugoga. Na svršetku uzeo „Spomen broj“, „Pučke Slobode“. Hoće da čita nešto i iz nje predlaže. Slabo čita jer nije vješt čitanju. Na kraju se doznalo da hoće sastaviti nekakav odbor napredne stranke, pak drži govor neki Ivo Gučić iz Stona. Sva paučina izpod kupa popadala od zvonkog glasa tog mladog govornika. Slušatelji plaču od ganuća, kad je najvatio da će svoju kuću bezplatno dati za pučku čitaonicu (ne će ni miševi u njoj da stoje, već kad ima žita). Sanchopancia Miško razširio krive noge, ciedi mu se znoj niz omaščenu bradu; gdjegod kap kane ostane crveno na podu. Drži svoj program-govor, ali najvriednijji filozof razumiti ga ne može. Na svršetku zaključuje: tko pristaje uz mene, neka se digne na noge. Budući svak na nogama, jer ne imao gdje da sjedi, jednoglasno je svak uz njega pristao! Onda ustaje Populo „notus in Judea“ i kaže: učinit ćemo blagajnu, sve ćemo davat cjenije nego u našoj blagajni, uzajimivat ćemo novce članovima naše stranke bez kamate, evo, narode, tko ti dobra hoće!

Prelaz je onda na izbor odbora. I od onog malo, što ih je bilo, veći dio došao iz znatiželjnosti, pa počeo izlaziti. Prvaci mole, zaključnu: nemojte bijezati, ali ne pomaže. Ostalo ih 15 brojem tr sledi izbor predsjednika, i izabran: Danko Rado; za prvog podpredsjednika S. Vuletić, drugog podpredsjednika Jakov Kapović, prvog tajnika Josip Ereš, drugog tajnika Paško Jakičić, prvog blagajnika Andrija Vlatković, drugog blagajnika Stanko Mataga. Kako se vidi sve dvojstruko, jer po jedan ne bi mogao odoliti poslu! Posle dovršene skupštine na „placi“ Jakov Kapović, Stanko Mataga i Josip Ereš odruču se časti, na koju su bili izabrani u odboru. Jedan kaže: kojim razlogom mene staviti, kad ja vašoj stranci ne pripadam, druga kaže: ne ću pa ne ću, a treći: ne da ne mogu, već ne ću. Sada će valjda opet savzati skupštinu da popune izpražnjena mjesta.

Blagajnik se Brbosalo pogodio davati blagajni svoje novce u 10 po sto, a na svojim članovima brez kamate, samo prama iznosu da njemu moraju na mjesec po nekoliko nadnica u polju odraditi bez plaće. Izmedju osoba, koje su se taj dan upisale u demokrate naprednjake, nalaze se i Mijo Oman, Šipan Vuletić, Andrija Zrnčić, Danko Rado i Paško Jakičić. Ova gospoda pripadahu „Hrvatskoj stranci“, te su lanjske godine radili i glasovali za Vukovića. Ne samo, već su pripravni poduprijeti već nagašene kandidaturu vitezua Vukovića za skore izbore na sabor. Kako vidite: bezglavlje po kalupu Smodlakinu!

Viesti.

Skrb za djecu. O proslavi jubileja 60. godišnjice vladanja Nj. V. Franje Josipa I. a sastao se je odbor, koji će kupiti milodare namijenjene oskrbi zapuštenih djece. U taj odbor izabrana su ova lica: Preč. Ivan Krst. kan. Sigoreno predsjednikom, Dr. Ivo Krstelj podpredsjednikom, a odbornicima gospoda Frano Inčostri, Gijuro Matavulji, Stalio Kuzmić i gospodin Josip Karadjole, pučki učitelj. Gospoda Karadjole i Kuzmić sakupljat će milodare

odputovati... Rado bi da sobom ponesem jedan liep i sladak spomen na vas... Ne mućite me, budite milostivii!

Bio je smrknut u lice, s dubokom brazdom medju obrvama. Govoraše tiho i stajaše nepomično!

Lidija se uplašii i pobjegnue ni ne odgovorivši mu.

Na sutra dan Lidija nije mogla da dođi želji, a da ga opet ne podražii. Činila ga doći u sobu da bi čitao stihove nekim njezinim prijateljicama. Pjesma je govorila o jednom mladom bujnom hrastu, što je s jednom granom bio obratio lice krajijce. Kraljica bila je izdala nalog da se stablo obori. Stihovi bijahu slabostojeni. Djevojčice se smijale.

Jednoga jutra primih brzovaj:
„Dodjite odmah. Težka nesreća zadesila Platona. Lidija“.

Nadjoh je zastrašenu, blijedu kô smrt, dhrćuću.

— Izpalio je u se hitac iz revolvera!
— Moguće!
— Jest, jest, — uzviče, hodajuć gore dolje po sobi i savijajući si ruke. — A sva krivica je vaša, da, vaša!

— Moja?
— Jasno je! Moralo ga se otpustiti odmah. Vi rekoste da ne, savjetovaste da počekamo... A sad?... Ubogi nesretnik!

na ime odbora u građanstvu. Svrha je plemenita, te je suvišna svaka preporuka, jer je u Šibeniku svakome poznato koliko se zapuštenih djece klatari po ulicama bez nadzora i bez zanimanja, koja bi inače mogla postati jednog dobirim članovima društva. Za tim ide ova namisao, koju treba da svak podupre.

Požar. Predprošle noći oko 1 sata pojavila se vatra u kući pok. Šime Milete kod sv. Duha. Pogibelj nije se odmah zamjetila, pa je vatra zahvatila maha tim više, što je kuća bila stara. Plamen je proslukljao i kuće Nike i Vice Milete, te bi bio poharao cio onaj predjel, da je po nesreći bilo vjetra i da nisu priskočili na vrijeme dobrovoljni vatrogasci i ljudi iz komšiluka. Kroz sama dva sata vatra je uništila dvie kuće, ali je za to pošlo za rukom ograničiti vatra, tako da požar nije zahvatio ostale kuće, koje su to bile jedna uz drugu. Ljudskih žrtava nije srećeno sivo. Osjeđevano je bilo samo kod pok. Šime Milete, doćim kuća i pokućstvo Nike Milete i ono Marije Baljkas neosjeđevano je propalo. Šteta je za unesrećene obitelj velika, jer im nije ostalo ništa, te su sad bez kuće i kućista.

Dok je hvaliti poživnost svih onih, koji priskočiše u pomoć, red je pokucati na samolostno srce građanstva, da jadicima pri-teće u pomoć novćanim prinomisa. Evo još jednog tužnog slućaja, koji će uvjestiti svakoga, osobito naše težake, da svoja imanija osjeđevaju, da žrtvuju ono malo para, po kojima u sličnim nezgodama mogu ipak doći opet bez prosjaćenja do svog stana i do svog pokućstva.

Uspjeh „Prave Pučke Slobode“, kako nam javljaju, ne samo da mora obradovati, već upravo zadiviti svakog dobromislećeg rodoljuba. Ne da se izkazati, kako je silan odziv u puku za taj pučki list, koji je zbilja krasno uređivan, koji piše liepo, umjereno, soćno, naš onako, kako treba pisati za mali puk. Iz svih strana pokrajine javljaju se predplatnici i dobroćinici, pa tako „Prava Pučka Sloboda“, koja je iz prvine bila više namjenjena Šibeniku i okolici, postaje odmah iz početka objljubljenim pućkim listom u cijeloj pokrajini. A da će se ona razgraniti sve više i više, o tom nema sumnje, jer joj je već od sada, uza svu neznaatnu predplatnu cijenu, osjeđevano ne samo ostanak, već se njezina uprava može pohvaliti i liepim suvićkom, pošto ju izdašno podpomažu mnogi rodoljubi i boljestojeći tezaći u pokrajini. Vidi se po tome najbolje, da je naš puk bistrouman, i da zna vrlo dobro razlikovati zlo od dobra i tjerat gubu iz svojice torine.

Povjerenstveno nalijeće za proširenje Iudnice u Šibeniku obavljeno je jućer u jutro, te je poprimitelj projekt, da se obstojećaa zgrada Iudnice proširi s objiu strana. Opet velimo, bilo kako bilo, samo da se proširi, jer je to glavno, e da uzmogno biti zaklonjeni svi oni biednici, koji su danas radi tješnoće Iudnice primorani boraviti kod svojih kuća na strah i pogibelj ukučana i okoline.

Dr. Miho Poduje, sudac iztražitelj, bio je promućnut za zamjenjka državnog odvjetnika u Zadru. Dok mu od srca čestitamo na tom zaslućenome promaknuću, želeć mu svako dobro u novom boravištu, žalimo njegov odlazak iz Šibenika, koji će slediti do koji dan, jer u njemu Šibenik gubi odlična sudca i uzornog rodoljuba.

Prokop tješnjanskog mosta. Naš zastupnik Dr. Dulibić prikazao je u sjednici 21. tek.

Suze su joj bujno curile. Vidjelo se, da je prošla bezsanu noć, provedenu u suzama.

— Da sam znala da je stvar dopria do ovakove zbiljnosti, — nastavi utiruć si rubcem oči, — ne bi si bila dozvolila šaljancje. Kažu, da je jošje živ... Idite, idite brzo ga vidjeti! Ja nemam snage... Otići ću kasnije... Tata se ne može smiriti; svima se smiljuje... Bio je takov ćudak!

Diete! I sad je govorila o njemu kao o jednoj razbitoj igrački!

Odrkac u bolnicu, i dok sam išao putem, pomišljao sam s tugom na nesrećnika. Činio mi se tako jak, tako ćvrat, kad eto na prvom sudaru života bio je savladan, smrvljen... Nisam si mogao da protumacim u njem onom slabostu, prirodnu naućnu ćovjeku, što živi nekim zvićastim životom...

Bio je potegnut nauznak; lice žuto, izpito, sve namrskano; oči tamne, izbuljene, pune tuge; usne zgrćene; jabućice izkoćite oštrokutno. Duga suhonjavja ruka visila niz krevet doitić prstima pod. Gledao me dugo u oči, općono. Najzad progovori kroz stiskane zube tješkobnim i piskutljivim glasom:

— Obavijestite se, pitajte... Radio sam da njihov život teće mirno, lagodno... Za što su me osakatil?... Pitajte ih... Za što?...

(Svršit će se).

mj. carevinskog vjeđenja interpelaciju na ministra trgovine vrhu izveđenja prokopa tješnjanskog mosta. U njoj se navodi, kako je još g. 1882. bilo odlučeno, da se prodube ono tiesno. Ravnija nije još izvedena, premda su se porredale mnoge komisije sa strane pomorske vlade i ratne marinarice. Izliče skrajnu nuždu, da se napokon prokop izvede, jer je sad onemogućen prolazak čak i malim parobrodima i jedrenjačam, koji isto kao i veći parobrodi moraju okolišati otok uz veliku dangubu i još veću pogibelj, osobito u zimsko doba radi oluja i vjetrova, kojim su izloženi. Prokop bi se imao izvesti tako, da dubina morskog iznaša barem 4 metra, dočim sada, kad je plima, ne iznaša nego met. 1.80. Pita na koncu, je li ministarstvo trgovine sklonu, da bezodvlačno odredi što treba, da se napokon izvede prokop i tim omogući saobraćaj i promet u onim predjelima.

Štedionica u Makarskoj. Pišu nam: Na poziv gosp. načelnika Klarića, na 20. ov. mj. sakupio se je u sokolskoj dvorani dobar dio našeg građanstva svake ruke, plemenitog i tolikoristnom svrhom da se ovdje za našu Makarsku i njezinu okolnicu ustanovi štedionica. U tu svrhu naročito došao je iz Splita vri g. Ivo Antičević. Po akklamaciji g. Klarić predsjedao sastanku, a za odbornike i zapisničara bijahu jednoglasno odabrana g. Dr. Petar Rismond, N. Majstrovic i K. Šemljivic. Poslie razprave o pravilniku bi izabrana Uprava. Sastavljaju je ova gospoda: Mate Klarić, Ivan pl. Ivanišević, F. Majstrovic i R. Babić. — Bilo sretno!

Za gojenje pčela. Da nastavi širenje praktična znanja o gojenju pčela, koje bi moglo postati vrelo probitka osobito za malog posjednika, namjestništvo je odlučilo da i ove godine bude jedan teoričko-praktični tečaj za gojenje pčela. Tečaj će trajati osam dana, a bit će i ove godine na Glavici blizu Knina, te će početi 30. lipnja. Teorično će se poučavanje, koje će biti popularno, izmjenjivati s praktičnim, tako da će i najprostiji tečaj moći da nauči, kako pa se uspješno bavi pčelarenjem s pomničnim sačem, služeći se alatom, što je za to potrebno. Onaj koji želi pohađati ovaj tečaj, treba da se prijavi Ravnateljstvu poljodjeljske učionice i kušionice u Splitu najdalje do 15. lipnja ov. god. Ne će se uzeti u obzir prijave koje bi stigle poslije toga roka, jer se i tako ne će moći da primi preko 20 pohađalaca. Da se pak olakoti pohađanje tečaja i siromašnijima udijelit će se nekoliko pripomoči, pri udjeljivanju kojih uzet će se u prvom redu u obzir tečaji, koji budu mogli dokazati da se bave gojenjem pčela.

Naše željeznice. Pred 35 godina zastupnička kuća potvrdila je projekiranu prugu Zadar-Knin preko Benkovca, a uzprkos toga ravnateljstvo željeznica nije odobrilo nikakvog uloga za trasiranje iste. Obćine Drniš i Oklaj mole, da pruga bude trasirana od Zadra preko Benkovca, Gjevsraka, Kistanja, Oklaja, Razvadja do Drniša. Ta su mjesta veoma važna, pa bi trebalo, da budu spojena s glavnim gradom. U ovom smislu bila je u zast. kući prikazana interpelacija.

Jezično pitanje. „Hrv. Kruna“ prima iz Beča: Može se za stavno priobiti, da jezično pitanje ne će se riješiti sve do dolaska namjestnika Nardella u Zadar. On želi osobno ovo pitanje proizvesti.

Provala u Trstu. U noći 26. ov. mj. provališe nepoznati lupеži u lokal Frane Kadrole u Trstu. Najprije raztvorivše svojom vještinom prozor, za tim udjohše unutra, te razbiše ladicu od stola, da posegnu za kesom novaca, ali ostadoše duga nosa, jer ne nadjohše ništa do li sitniša, koji po prilici iznaša 6 K. Na svoje razočaranje stadoše premetati, ali im i to bijaše bez uspjeha. Ljutiti na to pobacaše nekoje predmete po podu, te napokon odnesohše ili popiše do 35 lt. vina. Za tim odmigliše. Nadjeno je provalno oruđe, koje redarstvo uzelo i za provalnicima u potragu pošlo.

Najprikladnije nagradne knjige obopolnoj mladeži koncem školske godine jesu spisi za mladež (pjesme i pripoviesti sa ilustracijama) učitelja R. F. Magjera. Poimence „Sa siela i prela“ (80 fil.), almanak hrv. mladeži „Hrvatska Mladost“ (1 K) i najnoviji almanah mladeži (neotom doštampan) sa primosima naših najboljih hrvatskih oml. pjesnika i pripovjedača „Razsad“ 90 (fil.), koji ima povrh toga preko 30 ilustracija. Knjige se dobivaju samo kod auktora (Valpovo Slavonija).

„Varaždinske Toplice“ posjetilo je od početka sezone od 20. svibnja tek. god. 1544 osobe.

Srcem i dušom odani predsjednik Željezničara u Zagrebu. Čudan je svat taj predsjednik, koji inače čuje na ime Glenbay Gjuła. Bio je djak osječke gimnazije, ali je i onda znao već magjarski. Nu kako je izstupio iz

željezničkog kurza, neprestano je služio u Hrvatskoj, a najviše u Novoj Gradiški. I rodjena mu je sestra hrvatska učiteljica, možda jedna od najboljih. I uz sve to nije si taj Glenbay zadržao u srcu ni trunk ljubavi prema ovoj zemlji, koja mu je dosad sve dala, nego u svojoj bahatosti piše na kongres željezničara u Stolni Biograd: kako ih pozdravlja iz za sada još tudjega, ali ne za dugo tudjega Zagreba. Ruglo! A mi vjerujemo čvrsto, da ni prauunci Gjułe Glenbaya ne će ni mrvu pomaknuti magjarska kola sa magjarskim jezikom u Hrvatskoj, a po gotovo u Zagrebu ne. Nu za Glenbaya se obistinilo ono, šta i za Herostrata: postao je glasovit. Svaki na svoj način.

Rezolucija. Klub zagrebačke akademске omladine na beogradskom sveučilištu primio je na svojoj sjednici od 8. o. mj. ova rezolucija: „K. Z. A. O. na beogradskom sveučilištu podpuno usvaja rezoluciju akademске omladine, emigrirane sa zagrebačkog sveučilišta na pražkom sveučilištu, te najoštrije osuđuje nekojelijalnost sviju onih kolega, koji bi se prilikom otvaranja zagrebačkog sveučilišta 20. svibnja htjeli upisati u isto sveučilište, dokle god nije oprana ljaga, nanesena mu od strane tiranske vlade baruna Raucha.

„K. Z. A. O. izkazuje svoj prezir i objavljuje bojkot Stanislavu Steinfeldu, filozofu, koji se nije začao biti prvi mladić u tome nečastnom kolu Rauchovih ulizica, a isto tako cjelokupnom onom akademskome ološu, koji bi se u tome kolu našao, te ih sve skupa smatra — ne primajući nikakvih izvina — nedostojnima časti slobodnih akademskih građana.

„K. Z. A. O. nadalje izjavljuje podpuno povjerenje i solidarnost u svakom pogledu sa akademskim neutralnim odborom, osobito pak priznanje i zahvalnost za njegovu poštivnost predsjedniku A. C. O. g. Zdenko Vernicu.“

Za „Klub zagrebačke akademске omladine na beogradskom sveučilištu“ : Živojin Vojnović, Gijuro Kotur, Mitar Magarašević.

Proslava biskupske konsekracije presvj. g. d. r. Ivana Šarića. U četvrtak na Uzašašće, bilo je Sarajevo svjedokom riedke slave. Prvi svjetovni svećenik bosanski Hrvat poslie propasti bosanskog kraljevstva bio je uzdignut na visoko biskupsko dostojanstvo; za biskupa bio je posvećen Bosanac, rodom iz Travnika, presvj. g. d. r. Ivan Šarić, književnik i povjestnik hrvatski. Prisutna su bila gospoda: fra, Paškal Buconjić, biskup mostarski; fra. Marijan Marković, biskup banjalučki; d. r. Jeglič knez biskup ljubljanski; d. r. Antun Mahnić, biskup krčki; d. r. Angjelko Voršak, biskup i kap. vikar djačkovački; d. r. Roko Vučić, kiskup i kapitularni vikar senjski; o. Dominik Afalg, opat banja-lučkih trapista; Milko Cepelić, ap. protonotar i župnik djačkovački; Matija Seigerschmid, ap. protonotar i superior čč. ss. milosrdnica; d. r. Svetozar Rittig, nar. zastupnik i profesor u Djakovu; d. r. Fr. Biničić, profesor bogosl. u Senju — te još mnogi drugi odličnjaci.

✕ **Električni tramway u Dubrovniku.** U Dubrovniku se je obrazovao konsorcij za ustanovljenje električnog tramwaya između Gruža i Dubrovnika. Kapital konsorcija iznosi 500.000 K, a bit će realizovan emisijom 1000 po 500 K.

Za spomenik Eugenu Kumičiću sakupila se je od sada liepa svota od kruna 25.887.05. **Kongres slavenskih novinara** odgođen. Odkriće Truberova spomenika u Ljubljani odgođeno je za jesen. Uslied toga, odgođen je i kongres središnjeg saveza slavenskih novinara, koji se je imao tom prigodom obdržavati u Ljubljani od 28. do 30. lipnja. Kongres je odgođen do meseca rujna.

Sporzazum u vojničkim pitanjima, kako javismo, već je postignut. Povišenje častničkih plaća bit će izvršteno u proračun za zajedničke troškove za god. 1909. u iznosu, u kojem ga je proračunala vojna uprava. Za poboljšanje materijalnih prilika momčadi, biva njihove hrane i plate, vrstiti će se 7 milijuna kruna, od kojih tri milijuna i pō u zajedničkom proračunu za g. 1909., dok će se čeli iznos od sedam milijuna vrstiti u proračun za g. 1910. Povišenje oficirskih plaća imat će retroaktivnu moć od 1. listopada. Još u ovoj godini izdat će se 500.000 K za poboljšanje hrane momčadi. Ova svota i ona, koja se hoće za povišenje oficirskih plaća u zadnjem trogodištu 1908., zatražit će se kao naknadni kredit u zajedničkim potrebštinama.

Ustrojenje okružnih pomoćnih blagajna. U Bosni i Hercegovini ustrojiti će se 20 okružnih podpornih blagajna, te je glede popunjenja mjesta predstojnika već i natječaj raspisan.

Učiteljski pokret. Istarski učitelji nezadovoljni su, što još nije stigla sankcija zakona o povišici njihovih plaća. Premda je sabor zakon primio, učitelji predugo čekaju. Sad su se obratili na Dra. Mandiča Matka, da on javi, što je

na stvari. Ovaj se obratio na ministra predsjed. Becka, koji je izjavio, da su sankciji svi putevi utrti, te će se ona brzo izhodit. Zast. Mandič brojovao je to učiteljima, no ovi se ne zadovoljše, već traže rok, kad će se to dogoditi.

† **François Coppée.** Dne 23. o. m. umro je u Parizu pjesnik Francois Coppée u 66. godini. Coppée se rodio 12. januara 1842. u Parizu. Svršio je svoje nauke na liceju Saint-Louis i stupio je kao pomoćnik u ratno ministarstvo. Svoju je literarnu djelatnost započeo vrlo rano kao suradnik „parnasse contemporain“; god. 1866. objelodanio je svoju prvu zbirku pjesama „Le reliquaire“, a dvie godine poslie drugu zbirku „Intimités“. Za pozornicu je pokojni Coppée napisao mnogo komada. Poznata je Coppéova uloga za vrijeme Dreyfusova procesa: on je bio angažiran nacionalist i ogorčeni protivnik Zole i Anatola Francea. Posljednja veća djela Coppéova bila su kriminalni roman „Le Coupable“ i roman „La bone souffrance“. Ovaj je potonji i zato znamenit, jer je u tom romanu Coppée — bilo je to god. 1898. — oertao svoj povratak katoličkoj vjeri.

„Moderna biblioteka za krunu“ Prvoga lipnja izlazi drugi svezak „Moderne biblioteke za krunu“; veliki psihološki roman Gabriela D'Annunzia: „Nevini“ koji je po talijanskoj kritici ocijenjen kao jedan od najboljih te vrsti u Italiji. Riješava danas aktualno pitanje delinkventstva, kojim se u Italiji sada bave osobito: Ferri, Lombroso i Garofolo. Na zahtjev sam mnogih dno oštampati 250 komada ovoga svezka na finom papiru — povisim im cieniu na 1 K 50 fil., poštom 10 fil. više inače je ciena knjizi 1 kruna. Predplate se i naručbe šalju na: Mate Malinar, Prilaz broj 8, Zagreb.

Hrvati i Hrvatice!

pomožite žrtve Rauchove tiranije!

Naše brzozjavke.

Zagreb, 30. U političkim krugovima ne uzimlje se ni najmanje ozbiljnom sva pisanja o Rakodczayevoj misli, da bi stvorio parlamentarnu većinu u saboru. Koalicija čvrsta ostaje ravnodušna i prama ovom najnovijem pokušaju. Hrvatsko pitanje ne da se više skiniti s dnevnog reda unatoč svim mogućim makinacijama.

Osijek, 30. Primiće se kraju pitanje o ustanovljenju drugog kotarskog suda, i to u donjem gradu.

Petrograd, 30. Kramarž, Hribar, Hilbovicki ovdje su u neprestanom slavlju. Svugdje su primljeni sa najvećim oduševljenjem. Njihovi govori u raznim prigodama pozdravljeni su s pravim zanosom.

Pariz, 30. Mulej-Hafid stiće sve veći ugled. Predvidja se njegovo neograničeno vladarstvo nad urodjencima.

Regio Calabria, 30. Potresi se ponavljaju. Pučanstvo je silno ustrašeno.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavaatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Najveća dalmatinska zlatarija

ANTE RADIĆA - SPLIT.

Trg voća, Gradska vrata na obali. ↗

Ilustrovane cijenike šalje badava. Ilustrovane cijenike šalje badava.

◆ Hotel Dinara ◆

Šibenik kod mjestnog kazališta

- obskrbljen je izvrstnom kuhinjom •
- udobnim i zdravim sobama i svim •
- ostalim mogućim komforcima. •

CIENE VRLO UMJERENE.

Preporučuje se **Jvanica ud. Dodić.**

IVAN RUDE

Šibenik — Glavna ulica

preporuča P. n. občinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih razglednica i svoju bogato ob-skrbljenu papirnicu sa svim pi-sarničkim predmetima.

Prodavaju se *školske knjige* i raznovrstni *koledari*. Veliko skladište igračka, galanterijske sitničarje, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cjene umjerene. Naručbe se opremaju svom pospešnošću.

Dva tiska za ulje

podpuno gvozdena, izradjena u „Stabilimento Tecnico“ u Trstu, prokušana kroz više godina, prodaju se **posve jeftino** sa svim pripadcima i bez njih.

Adresa kod uredništva.

Prilaz broj 8, Zagreb.

EMANUEL ROTHOLZ
Beč, VII. Neustiftgasse No. 77.
Naručbe moraju najdalje do sriede prispjeti u Beč.

Schicht- SAPUN

jest najbolji!

Susjede se k meni roje, i gledaju rublje moje, Pa se dive: „Nigdje jame“ Nigdje niti poderane, Da! Al jelen sapun zato, Za rublje je pravo zlato, Ja se njimi uvijek služim, Ne kuću da zadužim.

Steckenpferd

--- Bay-Rum

najbolje sredstvo za pranje glave.

10—5

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulatnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

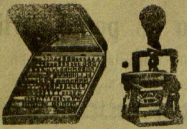
kupuje i prodaje državne papire, razretne, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

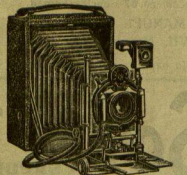
daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulatnije uvjete.

KNJIŽARA I PAPIRNICARNA IVANA GRIMANI-A

Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Preduzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kauschucka i kovine.

Skladište fotografskih aparata svih nazređenih potrebitina.

preporuča svoj veliki izbor lepih HRVATSKIH, TALIJANSKIH, NJEMAČKIH I FRANCUSKIH KNJIGA, romana, slovnica, rječnika, onda pisanih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima pretplate na sve hrvatske i strane časopise uz originalnu cianu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću. Velika zaliba svakovrstnih toplomjera, zwiaker-naočala od najbolje vrsti i leća u svim gradacijama. VANJSKE NARUČBE OBAVLJA KRETOM POŠTE.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „SINGER“ najnovijih sistema.

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.
UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.
PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Splet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja:

I. Na ljudski život:

1. a) osiguranja glavnicu za slučaj doživljaja i smrti;
- b) osiguranje miraza;
- c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.
3. Pučka osiguranja na male glavnicu bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odeljima iznosi:	K 1,410.816.28
Od toga jamčevne zaklade:	K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko:	K 820.000.00
Izplaćene oštete:	K 2,619.582.36

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Za Dalmaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatia“ u Spletu. Poslovnica u Spletu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di Risparmio, Br. 5.
..... Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumove na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdribebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izd je doznake na sva glavniža tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvjestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipotekne kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

ŠIRITE „HRVATSKU RIEĆ“!

Čast mi je objaviti P. N. Obćinstvu, da mi je povjerenje za Šibenik i okolice glavno zastupstvo

osiguravajućeg zavoda
„Victoria“ u Berlinu
ntemeljena god. 1853.

- Osiguravajuće grane jesu slijedeće:
- 1.) Pučko osiguranje: a) za zdrave osobe do 14 g. bez liečničke pregledbe. b) za zdrave osobe od 15-te godine unapried takodje bez liečničke pregledbe.
 - 2.) Osiguranje u slučaju smrti i preživljenja. (Mješovito osiguranje).
 - 3.) Osiguranje glavnicu i prištednje.

Na zahtjev daju se potanje obavijesti i o drugim nazređenim granama osiguranja.

- - - - - UVJETI NAJPOVOLJNIJI. - - - - -

Sa štovanjem

JURAJ GRIMANI - Šibenik.

Hrvatska Tiskara ŠIBENIK.

Izraduje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brošure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd. te moderne posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove itd. Drži u zalihii sve vrsti občinskih, župnih i drugih raznih tiskanica.

Solidna izradba. Umjerene cijene.

Naručbe obavljaju se
brzo i tačno po zahtjevu.

PRAVA GUMA

za navrećanje amerikanskih loza

dobiva se u drogariji

Vinka Vučića
Šibenik

Jamči se za najbolju

vrst robe.

Prodaja pravog sumpora
Extra i Engleske modre
galice.

Hrvati i Hrvatice!

kupujte marke

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonia ili u engl. funtim.
(šterlinam) uz uložničke Listove:
sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uložanja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Obvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izžriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Pepsitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predumove na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contirungs-Lager).

Prouzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguraje vrijednote proti gubitcima žriebanja
Banca Commerciale Triestina.

- - - - -